

podpora dětí v mateřských školách

MOŽNOSTI PODPORY DĚTÍ S NEDOSTATEČNOU ZNALOSTÍ ČEŠTINY V MATEŘSKÝCH ŠKOLÁCH

Děti, které pocházejí z jiného jazykového a kulturního prostředí, potřebují podporu učitele mateřské školy (MŠ) nejen při integraci do kolektivu, ale také při osvojování českého jazyka. Rodiče často neovládají češtinu na dostatečné úrovni, aby mohli svým dětem pomoci. Podpora dětí v osvojování češtiny v MŠ by měla probíhat nejen v rámci hodin jazykové přípravy, ale především při práci s celou třídou.

JAZYKOVÁ PŘÍPRAVA

Ředitel mateřské školy utváří skupinu pro jazykovou přípravu, pokud jsou v **povinném předškolním vzdělávání** alespoň čtyři děti cizinci. Do skupin pro jazykovou přípravu (rozsah 60 minut týdně) může škola, pokud je to organizačně možné, zařadit i děti s českým státním občanstvím a děti mladší s nedostatečnou znalostí češtiny. Jazyková příprava je financována pomocí PHmax. Parametry jsou popsány ve vyhlášce č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, konkrétně § 1e: <https://msmt.gov.cz/dokumenty/vyhlaske-ke-skolskemu-zakonu>.

Detailněji je realizace jazykové přípravy v mateřské škole popsána v Metodickém materiálu MŠMT k poskytování bezplatné jazykové: <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/metodicky-material-msmt-k-poskytovani-bezplatne-jazykove>. Inspirací pro práci se skupinou pro jazykovou přípravu je Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro předškolní vzdělávání: <https://www.msmt.cz/file/55831/>. Tento metodický materiál lze využívat pro individuální práci s dítětem s nedostatečnou znalostí češtiny již od samotného nástupu do MŠ.

Vhodné materiály pro rozvoj českého jazyka u dětí s nedostatečnou znalostí češtiny a **metodiky pro učitele** mateřských škol jsou dostupné na: <https://zapojevsechny.cz/clanek/materske-skoly-a-1-a-2-zakladnich-skol-do-urovne-a2>.

PODPORA V RÁMCI INKLUZIVNÍCH PODPŮRNÝCH OPATŘENÍ

Děti s nedostatečnou znalostí češtiny (a z odlišného kulturního prostředí, případně s jinými životními podmínkami) jsou považovány za děti se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP). Vztahuje se na ně § 16 školského zákona, potažmo vyhláška č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů.

V pětistupňovém systému podpůrných opatření se dětí s nedostatečnou znalostí češtiny (a odlišného kulturního prostředí) týkají především opatření v druhém a třetím stupni podpory. V obou případech je nutné doporučení školského poradenského zařízení (ŠPZ). Návštěvu ŠPZ realizuje rodič či zákonný zástupce a vyšetření v ŠPZ může proběhnout pouze na základě žádosti rodiče či zákonného zástupce nebo na základě rozhodnutí orgánu veřejné moci.

Vyhláška č. 27/2016 Sb. užívá pojem výuka i ve vztahu k dětem v mateřské škole. Výukou češtiny jako druhého jazyka v mateřské škole je myšlen systematický rozvoj jazykových dovedností u dítěte, pro které není čeština mateřským jazykem. Rozvoj se týká: slovní zásoby, gramatiky, výslovnosti, pragmatické roviny a sociokulturních kompetencí. Cílem je především komunikace v českém jazyce.

PODPŮRNÁ OPATŘENÍ PRVNÍHO STUPNĚ

Podpůrná opatření **prvního stupně** nemají normovanou finanční náročnost a škola je poskytuje bez doporučení ŠPZ.

Opatření v rámci prvního stupně obecně:

- Důraz na podporu při běžné činnosti, názornost a komunikaci s rodiči.

PODPŮRNÁ OPATŘENÍ DRUHÉHO STUPNĚ

V rámci **druhého stupně PO** je charakter speciálních vzdělávacích potřeb ovlivněn zejména odlišným kulturním prostředím nebo jinými životními podmínkami dítěte, nedostatečnou znalostí češtiny a dalšími specifiky, která k zajištění jeho vzdělávacích potřeb vyžadují individuální přístup.

Opatření v rámci druhého stupně obecně:

- Výuka češtiny jako cizího (druhého) jazyka **4×15 minut za týden**, nejvýše však **80 hodin**.
- Speciální pomůcky (například materiály na výuku češtiny jako druhého jazyka, pomůcky pro rozvoj komunikačních dovedností).

PODPŮRNÁ OPATŘENÍ TŘETÍHO STUPNĚ

Charakter speciálních vzdělávacích potřeb u **třetího stupně podpůrných opatření** je dán odlišným kulturním prostředím a jinými životními podmínkami dítěte, dále neznalostí češtiny a dalšími obtížemi, které mají významný dopad na kvalitu a průběh vzdělávání dítěte.

Opatření v rámci třetího stupně:

- Výuka češtiny jako cizího/druhého jazyka **4×15 minut za týden**, nejvýše **110 hodin**.
- Individuální vzdělávací plán se zaměřením na rozvoj jazyka.
- Pro dítě s neznalostí jazyka a zejména dalšími SVP asistent pedagoga, případně sdílený asistent pro více žáků.
- Speciální pomůcky (např. materiály na výuku češtiny jako druhého jazyka, komunikační karty).
- Využití komunikačních karet.

ZÁKLADNÍ LEGISLATIVNÍ RÁMEC PRO VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ S ODLIŠNÝM MATEŘSKÝM JAZYKEM

Legislativní rámec tvoří:

- Mezinárodní úmluvy podle čl. 10 Ústavy ČR (Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, Úmluva o právech dítěte, Úmluva o uprchlících atd.)
- Listina základních práv a svobod – evropská legislativa (nařízení a směrnice)
- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů

Konkrétní práva a povinnosti týkající se pobytu cizinců nalezneme v těchto zákonech:

- Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.